

Tampereen ammattiopisto
Pyynikin ammattioppilaitos

KÄVIJÄLASKURI

Opinnäytetyö
Sähköalan
perustutkinto/lukio
Elektroniikka-asentaja
Marko Viitanen
31.10.2003

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Miten kävijälaskuri toimii	2
2.1 Yleinen toiminta.....	2
2.2 Komparaattori.....	2
2.3 Yleistä ohjelmoinnista.....	3
2.4 Ohjelmakoodin toiminta.....	4
2.5 Yleiset ongelmat.....	5
3 Kävijälaskurin valmistus	6
3.1 Kytkenä.....	6
3.1.1 Suunnittelu.....	6
3.1.2 Komponenttien mitoitus.....	6
3.1.3 Komponenttien hankinta.....	7
3.1.4 Koekytkenä.....	7
3.2 Piirilevy.....	8
3.2.1 Suunnittelu.....	8
3.2.2 Piirilevyn valmistus.....	9
4 Arvioiva päätäntä	9
Lähteet	10
Liitteet	

1 Johdanto

Tämän työn tarkoituksena on osoittaa kykyä omaan koulutukseeni liittyvässä itsenäisesti tehdyssä projektissa.

Sain idean tähän työhön kuultuani luokkatoverini ja opettajan välisen keskustelun, jossa luokkatoverini mietti, minkä työn tekisi. Idea ei ole kuitenkaan suora kopio, mutta siitä lähti ajatus tähän työhön.

Alun perin ideoin tekeväni laitteeseen tunnistuksen, jolla selviäisi kumpaan suuntaan kävijälaskurin ohi kuljetaan, jotta voitaisiin laskea, kuinka monta ihmistä olisi vielä huoneen sisällä. Luovuin kuitenkin ideasta, koska tästä tunnistuksesta ei olisi kovinkaan suurta hyötyä, ja kytkentään olisi tarvittu enemmän 7-segmenttinäyttöjä kaikkien lukujen näyttämiseen. Kytkennästä olisi myös tullut paljon monimutkaisempi sekä kalliimpi tarvittavien lisäkomponenttien takia.

PIC-Mikrokontrolleria käytän työssäni, koska huomasin sen soveltuvan tällaiseen toimintaan juuri olleella Sulautetut Järjestelmät –kurssilla (Kyrölä 2003). Kurssin aikana teimme pienen kytkennän PIC:ä käyttäen, jolloin pääsin kokeilemaan, mihin se pystyy. Lisäksi internetistä löytyy runsaasti materiaalia koskien PIC ohjelmointia, joten ongelmia sen käytön suhteen tuskin tulisi.

2 Miten kävijälaskuri toimii

2.1 Kävijälaskurin yleinen toiminta

Kävijälaskurin idea on yksinkertainen, sen on tarkoitus laskea ohi kulkeneiden ihmisten määrän ja näyttää lukumäärän neljällä 7-segmenttinäytöllä, jolloin maksimikävijämäärä, jonka se voi näyttää on 9999. Kävijälaskuri voidaan asentaa esimerkiksi ulko-oveen laskemaan siitä kulkeneiden ihmisten määrää.

Kävijälaskurin toiminta perustuu PIC-mikrokontrollerin kykyyn laskea pulsseja. Laskurissa on vastaanottopuoli sekä lähetinpuoli, lähetin laitetaan oven toiseen laitaan ja tähdätään tarkasti toisessa laidassa olevaan vastaanottimeen. Kun ovesta kuljetaan, lähettimen ja vastaanottimen välillä oleva säde katkeaa, jolloin komparaattorikytkentäinen operaatiovahvistin vaihtaa lähdön tilan nollostavoltista viiteen volttiin. PIC-mikrokontrolleri huomaa tämän muutoksen, lisää yhden kävijän muistiinsa ja piirtää uuden kävijämäärän 7-segmenttinäytöille.

Komparaattorikytkennän herkkyyttä voi säätää kytkennässä olevalla trimmerillä, jolloin pienempikin valomäärä riittää lähetyspuolelta, jotta laskuri toimisi. Kytkentä ei kuitenkaan saa olla liian herkkä, jolloin normaali sisävalaistus riittäisi saamaan kytkennän aktiiviseksi.

2.2 Komparaattori

Koska IR-transistoria, joka toimii kuten transistori, paitsi että kantaa ohjataan infrapunaa tai muun lähes saman taajuisen valon avulla, ei anna ulos kunnan jännitevaihtelua, oli minun tehtävä LM324-operaatiovahvistinpiirillä toteutettu komparaattori. OP-vahvistimessa on viisi kytkettävää jalkaa: kääntävä sisäänmeno, ei-kääntävä sisäänmeno, ulostulo, positiivinen jännite ja negatiivinen jännite. Sen toiminta perustuu siihen, että kahteen sisäänmenoon annetaan jännitettä, kun toinen jännite kasvaa toista isommaksi, piiri antaa ulostuloon joko 0 V tai 5 V, riippuen kummassa näistä jaloista isompi jännite on. (National Semiconductor 2000)

Molemmat sisäänmenot kytketään vastuksen kautta jännitteeseen. Toinen sisäänmeno kytketään lisäksi trimmerin kautta maihin, ja toinen IR -transistorin kautta maihin. Tällä tavalla kytkettäessä vaikuttaa IR-transistoriin tuleva infrapunainen tai muun lähes saman taajuisen valon määrä siihen, antaako operaatiovahvistin 0 V vai 5 V ulostuloon. Ja koska toinen jalka on kytketty trimmerin kautta maihin, voidaan sillä säätää laitteen herkkyyttä.

Komparaattorikytkentään voisi tehdä hystereesiä kytkemällä ulostulon tietynkokoisen vastuksen kautta sisäänmenoon, jolloin jännite ei pääsisi heilumaan ulostulossa puolelta toiselle, vaan sisäänmenoihin tulevan jännitteen tarvitsisi muuttua hieman enemmän, jotta ulostulon tila vaihtuisi. Koska kytkentä ei ole vielä valmis, en tiedä onko tämä tarpeellista, mutta jos laskuri laskee yhden kävijän moneen kertaan, se pitää lisätä. Piirilevyn suunnittelussa on otettu tämä huomioon ja jätetty tälle komponentille valmis paikka.

2.3 Yleistä ohjelmoinnista

PIC mikrokontrollerin ohjelma on koodattu PIC:n omalla Assembly -ohjelmointikielellä. Koodin olisi voinut tehdä myös C:llä, mutta silloin ohjelman koosta olisi voinut tulla liian iso ja ehkä myös hitaampi. Puhtaalla Assemblyllä ohjelmoimalla saa koodista juuri sellaisen kuin haluaa, eikä siihen tule kääntämisestä johtuvia ylimääräisiä käskyjä. Myös tietynpituisen hidastuksen tekeminen olisi hyvin vaikeaa muilla kielillä.

Koodaus tapahtui käyttäen Microchipin toimittamaa MPLAB IDE -ohjelmaa, jota olimme koulussakin käyttäneet. Ohjelmalla konekielinen koodi käännetään HEX -muotoon konekieleksi, jolloin se on avattavissa IC-PROG -ohjelmalla, jolla tämä HEX muotoinen ohjelma siirretään PIC:n muistiin binaareina.

Ohjelma siirretään PIC:n muistiin PC:hen liitettävän erillisen ohjelmointilaitteen avulla, johon PIC-piiri asetetaan ja tämän jälkeen annetaan ohjelman hoitaa loput. Tämän prosessin yhteydessä PIC:n muisti nollataan ja ohjelmoinnin jälkeen varmistetaan, että ohjelmointi sujui onnistuneesti. Ohjelma voidaan uusina tarvittaessa tuhansia kertoja eikä uutta piiriä tarvitse ostaa. Ohjelmointilaitteen rakensin luokkatoverilta saamani

neuvojen perusteella, jotka hän oli löytänyt internetistä ja pienellä vaivalla muokannut omia tarpeitaan vastaavaksi. Tämä ohjelmointilaite tukee lisäksi montaa eri PIC-tyyppiä. (Kyrölä 2003)

2.4 Ohjelmakoodin toiminta

Ohjelma alkaa yleisillä määrittelyillä, joissa esimerkiksi nollataan piirin ulostulot ja määritellään, mitkä portit toimivat sisäänmenoina ja mitkä ulostuloina. Tämän jälkeen tallennetaan ohjelmassa määritellyt 7-segmenttinäytön numeroiden binaarikoodit PIC:n muistiin numerojärjestyksessä myöhempää käyttöä varten. Myös keskeytykset laitetaan päälle tässä vaiheessa.

Itse pääohjelmassa piirretään näytöille muistipaikoista löytyvät numerot. Piirto tapahtuu siten, että ensin siirretään W-rekisteriin 7-segmenttinäytön 0-kuviota merkitsevän muistinpaikan osoite, johon lisätään toisen muistipaikan sisältö joka määrää mones numero on kyseessä. Eli jos kyseessä on numero 5, W-rekisteriin laitetaan 0:n muistipaikka +5, joka on samalla 7-segmenteille tulevan kuvion 5 osoite. Kun tämä muistipaikan osoite tallennetaan FSR-rekisteriin, voidaan INDF-rekisteristä lukea muistipaikan arvo, joka kirjoitetaan portti B:hen. Kun tämä on tehty, aktivoidaan vielä portti A:sta sen näytön bitti, jota halutaan ohjata. Sen jälkeen ohjelmassa on pieni viive, jotta luku ehtisi näkyä näytöllä. (INOUE, SEIICHI 1998)

Viive on tehty käyttäen kahta muistipaikkaa. Ensin toisen arvo muutetaan joksikin arvoksi, joka määrää viiveen pituuden. Tämän jälkeen tuleva koodi merkitään otsikolla Viive_loop1, jotta siihen voidaan palata myöhemmin. Myös toisen muistipaikan arvo muutetaan halutuksi arvoksi. Merkitsemme seuraavaa koodia otsikolla Viive_loop2. Kun nyt ruvetaan vähentämään toisesta muistipaikasta, joka viimeksi määriteltiin, yksi kerrallaan lukuja, tarkastetaan jokaisen vähennyksen jälkeen onko luku 0. Jos luku ei ole 0, palaa ohjelma koodin kohtaan Viive_loop2. Jos luku on 0, vähennetään nyt ensimmäisestä muistipaikasta yksi, ja tarkastetaan onko se 0. Jos ensimmäinen muistipaikka ei ole 0, palataan koodissa taaksepäin kohtaan Viive_loop1, jolloin toiseen muistipaikkaan lisätään taas haluttu luku. Jos taas ensimmäinen muistipaikka

on 0, palaa koodi kohtaan josta kutsuttiin viivettä, ja jatkaa toimintaansa. (Microchip 2003)

Kun PIC saa ulkopuolisen pulssin RB0-porttiin, eli keskeytyksen, hyppää ohjelma paikkaan 0x04, joka vastaa hexadesimaalilukua 4, riippumatta siitä missä se on menossa. Tästä paikasta hypätään aliohjelmaan, jossa lisätään kävijöiden määrää. Tämän ajaksi laitetaan keskeytykset pois käytöstä jottei PIC hyppäisi uudestaan samaan paikkaan. Kun kävijä on lisätty, laitetaan keskeytykset uudestaan päälle ja palataan takaisin paikkaan, jossa viimeksi oltiin. (Mikroelektronika 2003)

Ohjelmakoodi tulee liitteeksi numero 3, kun se tulee valmiiksi.

2.5 Yleiset ongelmat

Laskurissa eräänä ongelmana on se, miten saisi laskettua eri kävijät mahdollisimman tarkasti. Tätä voi koittaa saada korjattua säätämällä trimmeristä kytkennän herkkyyttä, ja mahdollisesti lisäämällä IR-LED:n tehoa. Tämän lisäksi voi joku tahallaan heiluttaa kättään kävijälaskurin valokeilassa, jolloin kävijöiden määrä nousee. Tehokkain tapa lisätä tahallaan kävijöitä olisi osoittaa IR-transistoria kaukosäätimellä, josta tulee suuritaajuista signaalia. Lisäksi jos kytkentä on säädetty tarpeeksi herkälle ja se ottaa vastaan loisteputkista tulevan valon, saa se niistä 50 Hz taajuudella valoa, jolloin kävijöitä ilmestyy lisää 50 kappaletta sekunnissa. Tämän vuoksi kytkennän IR-transistori onkin suojattu ulkopuolista valoa vastaan laittamalla sen päälle pala kutistesukkaa, joka on lämmön vaikutuksesta kutistuvaa muovimateriaalia. Tämä taas vaikeuttaa hieman IR-transistorin kohdistusta IR-LED:iin, mutta tämä ei ole kovin suuri ongelma.

Myös virrankulutus on suuri ongelma: sekä lähettimelle että itse kytkennän puolelle tarvitsee oman pariston. Lähetin käyttää n. 1 V ja 100 mA, kytkentä n. 9 V 150 mA. Paristoja tarvitsisi täten vaihtaa lähes joka päivä. Parempi ratkaisu olisi saada kytkentään verkkovirtaa muuntajan läpi, jolloin tällainen virrankulutus ei haittaisi. Testikäyttö on kuitenkin pakko tehdä paristoja käyttäen, koska minulla ei ole muuntajia käytettävissäni juuri tällä hetkellä.

3 Kävijälaskurin valmistus

3.1 Kytkentä

3.1.1 Suunnittelu

Kytkenän suunnittelu on aloitettu aivan alusta. Internetistä ei löytynyt mitään vastaavia kytkentöjä, joten minun piti toteuttaa kytkentä keräämällä itse materiaali sitä varten. Tärkeimpänä komponenttina kytkennässä toimii PIC Mikrokontrolleri. Suunnittelu alkoi ensin luonnoksilla, joilla koitin selvittää mitä komponentteja kytkentään tarvitsisi ja mitä kytkennän tulisi tehdä.

Valmiin kytkennän (Liite 1) suunnittelin koulussa PowerLogic-ohjelmalla, jota olemme käyttäneet aiemminkin. Suunnittelu tapahtuu lisäämällä ohjelmaan tarvittavat komponentit ja sen jälkeen liittämällä ne toisiinsa halutulla tavalla. Kaikkia komponentteja ohjelmasta ei löydy, mutta niitä voi simuloida eri komponenteilla joissa vain on samanlainen jalkasijoittelu. Koska 7-segmenttinäyttöjä ei ohjelmasta löytynyt, jouduin tekemään jokaista näyttöä varten kahdeksan liitäntänastaa.

3.1.2 Komponenttien mitoitus

Koska komponenttien arvot riippuvat hyvin paljon siitä, millaisen kytkennän tekee, oli kaikkien komponenttien arvot mietittävä erikseen. Vastukset oli mitoittettava siten, että 7-segmenttinäyttöjen kirkkaus olisi riittävä, mutta virtaa ei pääsisi näyttöihin liikaa jolloin ne voisivat hajota. Myös transistorien ohjaukseen käytetyt vastukset oli katsottava tarkkaan jotta ohjaus onnistuisi ilman liian suurta tehonkäyttöä. PIC Mikrokontrollerin kiteen arvo vaikuttaa myös suuresti ohjelman toimintaan, valitsin sen mahdollisimman suureksi jotta ohjelma toimisi nopeasti.

Komparaattorikytkentään oli myös valittava huolella vastukset. Trimmerissä oli oltava tarpeeksi suuri säätövara, jotta kytkennästä saisi riittävän herkän. Selvittääkseni tarvittava trimmerin arvo, oli minun mitattava IR -transistori eri valoisuustasoilla.

3.1.3 Komponenttien hankinta

Yrittäessäni minimoida kytkennän tekokustannukset, on osa osista otettu suoraan vanhoista videonauhureista. Esimerkiksi PIC:lle kellopulssia antava 10 MHz kide on juotettu irti vanhasta videonauhurista, joka löytyi koululla olevasta romukopasta. Myöskin kytkennässä oleva IR-transistori on napattu samanlaisesti, tämä onkin hyvä asia sillä tätä komponenttia ei löytynyt tarkastamistani elektroniikkamyymälöistä. Tässä oleva ainoa haittapuoli on, että kyseisille komponenteille ei välttämättä löydy mistään tarkempia tietoja, joten arvot oli selvitettävä tekemällä sarja testejä. 7-segmenttinäytöt löysin kotoani, mutta niistäkään ei ollut mitään dokumentointia olemassa, joten selvitin näyttöjen tyyppin ja jalkajärjestyksen kytkemällä kaksi AA-paristoa yhteen ja koittamalla kytkeä niitä eri jalkoihin, lopulta yksi segmentti syttyi ja totesin näyttöjen olevan yhteiskatodikytkettyjä. Loput segmentit sai helposti selvitettyä laittamalla positiivinen jännite eri nastoihin.

3.1.4 Koekytkentä

Koekytkennän toteutin koekytkentälevylle, jossa on kuparipuolella kytketty kaikki pisteet pitkittäissuunnassa yhteen. Levy on täynnä reikiä, joihin komponentit asetetaan. Ylimääräiset pitkittäissuuntaiset kuparit voi poistaa esimerkiksi puukkoa apuna käyttäen.

Koska minulla ei ollut tietoa, miten komparaattori toimisi, minun piti testata tätä kytkentää erillisenä. Komparaattorin ulostuloon laitoin LEDin jotta näkisin varmasti, koska ulostulossa on jännite. Kytkentä tuntui toimivan täydellisesti ja pienen testaamisen jälkeen totesin, että 2 m päässä 1 V ja 100 mA käyttävä IR-LED riittää aivan hyvin.

Ongelmia koekytkennässä tuli heti kun lisäsin siihen PIC-piiriin sekä yhden 7-segmenttinäytön. Pulseja ei tuntunut tulevan ollenkaan. Tarkemmissa selvittelyissä huomasin, ettei käyttämäni operaatiovahvistinpiiri uA741 antanut kunnon nollassa, vaan kun sen piti olla nolla, tuli jännitettä 1 V. uA741 on ilmeisesti suunniteltu kaksipuoleiselle virtalähteelle, eikä se täten toimi oikein yksipuoleisella jännitteellä.

Tämän ongelman sain ratkaistua lisäämällä OP-vahvistimen lähtöön LEDin, jonka kynnysjännitteen ansiosta 1 V:n jännite ei päässyt ollenkaan läpi, ja OP -vahvistimen ohjaama transistori sai tarvitsemansa nollatason. Oikeassa työssä käytän LM324 OP-vahvistinpiiriä, jonka pitäisi toimia yksipuoleisellakin virtalähteellä (National Semiconductor 2000). Jos ongelmia tulee, tiedän kuitenkin missä vika voi olla.

Pienten ongelmien jälkeen koekytkentä rupesi toimimaan, kuten sen oli tarkoitus. Testaus oli tärkeätä, koska muuten olisin saattanut tehdä suunnitelmiini virheen, ja minun olisi pitänyt jälkeinpäin ruveta muokkaamaan valmista kytkentää, ja tämä olisi ollut hieman työlästä.

3.2 Piirilevy

3.2.1 Suunnittelu

Piirilevyn kuparointi ja komponenttisijoittelu (Liite 2) ovat suunniteltu käyttäen PowerPCB-ohjelmaa, jonka käytöstä olemme saaneet koulussa opetusta. Koska PowerLogic ja PowerPCB ovat saman valmistajan tekemiä, voi PowerLogic suunnitelman avata PowerPCB:hen, jolloin itselle jää tehtäväksi vain komponenttien sijoittelu ja kuparien vetäminen. Tämä on kuitenkin hyvin työlästä, ja aikaa minulta kului tähän lähes neljä tuntia.

Ongelmia minulle tuottivat eniten 7-segmenttinäytöt, joista jokaiseen tarvitsi kahdeksasta eri paikasta johdot. Lopulta sain suunniteltua piirilevyn siten, että hyppylankoja tarvitsi vain noin kymmenen.

Ensimmäisenä työnä oli levittää komponentit, ja katsoa mitkä komponentit kuuluivat lähekkäin ja asetella ne paremmin. Seuraavaksi vedetään kupareita tiettyjen pisteiden väliin, jotta nähdään voisiko osat sijoitella vielä paremmin. Kun kaikki kuparit ovat vedetty, nähdään paljon hyppylankoja työhön tullaan tarvitsemaan. Viimeiseksi sijoittelua voi vielä optimoida, jotta ylimääräisistä hyppylangoista päästäisiin eroon ja piirilevyn koosta saataisiin pienempi.

3.2.2 Piirilevyn valmistus

Piirilevy valmistetaan käyttäen koululta löytyviä laitteita. Ensimmäisenä valoherkälle piirilevylle valotetaan kytkennän piirikaavio, jossa on piirilevylle tulevat kuparit. Tämän jälkeen piirilevy uitetaan kehitysnesteessä ja laitetaan syövytykseen. Tämä vaihe kestää noin 15 minuuttia. Kun piirilevy on syöpynyt, hiotaan kupareista pois valoherkkä kalvo, jotta juottaminen olisi mahdollista, ja suojataan kuparit juotosaktiivisella fluxilla.

4 Arvioiva päätäntä

Kokonaisuudessaan työn tekeminen oli hyvin opettavainen kokemus jota tehdessäni sain hyvää kokemusta sekä PIC Mikrokontrollerin että OP -vahvistimen käytöstä monimutkaisissa kytkennöissä.

Mielestäni työn tekeminen onnistui paremmin kuin odotin. Jouduin luopumaan joistakin tavoitteistani, mutta muuten työn toteutus vastaa alkuperäistä suunnitelmaa. Jos tekisin työn uudestaan, koittaisin ehkä suunnitella kytkennän hieman erilailla komponenttien minimoimiseksi.

Tällainen suurimmaksi osaksi itse suunniteltu ja toteutettu työ auttaisi varmasti jokaista ymmärtämään hieman paremmin komponenttien toimintaa, suoraan kopioimalla en olisi oppinut juuri mitään.

Lähteet

KYRÖLÄ, ANTERO 2003: Sulautetut Järjestelmät –kurssi. Lokakuu 2003.

Microchip 1998: PIC16F84 Data Sheet. <http://www.microchip.com>. Elokuu 2003.

National Semiconductor 2000: LM324 Data Sheet. <http://www.national.com>. Syyskuu 2003.

Mikroelektronika 2003: PIC Microcontrollers – Online.
<http://www.mikroelektronika.co.yu/english/>. Syyskuu 2003.

INOUE, SEIICHI 1998: Count-down timer.
http://www.interq.or.jp/japan/se-inoue/e_pic6_3.htm. Syyskuu 2003

LIITE 1, ohjelmakoodi

```
;"Kävijälaskuri" - Marko Viitanen

;1: bc 2: abged 3: abcdg 4: bcfg 5: afgcd
;6: acdefg 7: abc 8: abcdefg 9: abcdfg 0: abcdef
;Määrittelyitä
patr_yks      equ b'00001100'
patr_kaks     equ b'10110110'
patr_kolme    equ b'10011110'
patr_nelja    equ b'11001100'
patr_viis     equ b'11011010'
patr_kuus     equ b'11111010'
patr_seitteman equ b'00001110'
patr_kaheksan equ b'11111110'
patr_yheksan  equ b'11011110'
patr_nolla    equ b'01111110'

;Muuttujille varataan muistialueet
looptemp      equ 0x10
looptemp2     equ 0x11
counter       equ 0x12

ykkoset      equ 0x13
kympit       equ 0x14
sadat        equ 0x15
tuhannet     equ 0x16
naytto       equ 0x17

nolla        equ 0x18
yks          equ 0x19
kaks         equ 0x1a
kolme        equ 0x1b
nelja        equ 0x1c
viis         equ 0x1d
kuus         equ 0x1e
seitteman    equ 0x1f
kaheksan     equ 0x20
yheksan      equ 0x21

temp_w       equ 0x22
temp_s       equ 0x23

LIST P=16F84, F=INHX8M ;Mikrokontrollerin tyyppin määrittelys

__CONFIG 0x3ff2 ;Mikrokontrollerin asetukset hexoina
include "P16F84.inc" ;Sisällytetään mikrokontrollerin kirjasto

ORG 0x00 ;ohjelman alku
goto alku ;hypätään keskeytyksen yli
ORG 0x04 ;keskeytys osoite, tänne ohjelma hyppää kun RB0 saa pulssin
```

```

        goto keskeytys ;Hyppää keskeytykseen
ORG 0x05 ;Ohjelma alkaa tästä
alku
;hieman viivettä käynnistykseen
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive
call viive

;Muistipankkia pitää vaihtaa koska TRISA ja TRISB
;sijaitsevat muistipankissa yksi.
bsf STATUS, RP0 ;Vaihdetaan muistipankkia ykköseksi
clrf TRISA ;Nollataan A-portit ulostuloiksi
clrf TRISB ;Nollataan B-portit ulostuloiksi
bsf TRISB,0 ;RB0 portti sisäänmenoksi
bcf STATUS, RP0 ;Muistipankki takaisin nollaksi

clrf PORTB ;Nollataan B-porttien tilat
clrf PORTA ;Nollataan A-porttien tilat
MOVLW 0x01 ;luku 01H W-rekisteriin
MOVWF counter ;W-rekisterin sisältö counter-muuttujan osoittamaan muistipaikkaan
MOVWF naytto ;W-rekisterin sisältö naytto-muuttujan muistipaikkaan
;Nollataan kaikkien näyttöjen lukemat
clrf ykkoset
clrf kympit
clrf sadat
clrf tuhannet

;Tallennetaan eri 7-segmenttinäyttöille laitettavien lukujen bitit muistipaikkoihin
;joista ne voidaan myöhemmin ottaa kätevästi esiin
movlw patr_yks
movwf yks
movlw patr_kaks
movwf kaks
movlw patr_kolme
movwf kolme
movlw patr_nelja
movwf nelja
movlw patr_viis
movwf viis
movlw patr_kuus
movwf kuus
movlw patr_seitteman
movwf seitteman

```

```

movlw patr_kaheksan
movwf kaheksan
movlw patr_yheksan
movwf yheksan
movlw patr_nolla
movwf nolla
bsf 8lh,INTEDG ;Keskeytys pulssin nousevalla reunalla
bsf INTCON, INTE ;Ulkoinen (Portti RB0) keskeytys päälle
bsf INTCON, GIE ;Kaikki keskeytykset päälle

bcf STATUS , DC
;Ohjelmalooppi
ohjelmanalku
CALL Piirto ;kutsuu Piirto-aliohjelmaa
GOTO ohjelmanalku ;Palaa alkuun

Piirto ;Piirto-aliohjelma

movlw b'00001000' ;Ensimmäisen näytön valitseva bittikuvio
movwf PORTA ;Ensimmäisen näytön valitseva bitti päälle PORTA:ssa
movlw nolla ;Nolla-kuvion muistipaikan osoite W-rekisteriin
addwf ykkoset,W ;Lisätään W-rekisteriin ensimmäisen luvun numeroarvo
movwf FSR ;Siirretään W-rekisterin sisältö FSR-rekisteriin
movf INDF,W ;Luetaan W-rekisteriin INDF-rekisterin arvo
;joka on FSR-rekisteriin siirretyn muistipaikan osoitteen arvo
MOVWF PORTB ;Siirretään arvo PORTB:hen
call viive ;Viivettä jotta luku ehtii näkyä näytöllä

movlw b'00000100' ;Toisen näytön valitseva bittikuvio
movwf PORTA ;Toisen näytön valitseva bitti päälle PORTA:ssa
movlw nolla ;Nolla-kuvion muistipaikan osoite W-rekisteriin
addwf kympit,W ;Lisätään W-rekisteriin toisen luvun numeroarvo
movwf FSR ;Siirretään W-rekisterin sisältö FSR-rekisteriin
movf INDF,W ;Luetaan W-rekisteriin INDF-rekisterin arvo
;joka on FSR-rekisteriin siirretyn muistipaikan osoitteen arvo
MOVWF PORTB ;Siirretään arvo PORTB:hen
call viive ;Viivettä jotta luku ehtii näkyä näytöllä

movlw b'00000010' ;Kolmannen näytön valitseva bittikuvio
movwf PORTA ;Kolmannen näytön valitseva bitti päälle PORTA:ssa
movlw nolla ;Nolla-kuvion muistipaikan osoite W-rekisteriin
addwf sadat,W ;Lisätään W-rekisteriin toisen luvun numeroarvo
movwf FSR ;Siirretään W-rekisterin sisältö FSR-rekisteriin
movf INDF,W ;Luetaan W-rekisteriin INDF-rekisterin arvo
;joka on FSR-rekisteriin siirretyn muistipaikan osoitteen arvo
MOVWF PORTB ;Siirretään arvo PORTB:hen
call viive ;Viivettä jotta luku ehtii näkyä näytöllä

movlw b'00000001' ;Neljännen näytön valitseva bittikuvio
movwf PORTA ;Neljännen näytön valitseva bitti päälle PORTA:ssa
movlw nolla ;Nolla-kuvion muistipaikan osoite W-rekisteriin
addwf tuhannet,W;Lisätään W-rekisteriin toisen luvun numeroarvo

```

```

movwf FSR ;Siirretään W-rekisterin sisältö FSR-rekisteriin
movf INDF,W ;Luetaan W-rekisteriin INDF-rekisterin arvo
;joka on FSR-rekisteriin siirretyn muistipaikan osoitteen arvo
MOVWF PORTB ;Siirretään arvo PORTB:hen
call viive ;Viivettä jotta luku ehtii näkyä näytöllä

return ;Palaa takaisin

```

```

keskeytyks ;Keskeytyks-aliohjelma

```

```

BCF INTCON, INTF ;Nollataan keskeytyslippu
BCF INTCON, GIE ;Poistetaan keskeytykset käytöstä
movwf temp_w ;Tallennetaan W-rekisterin arvo temp_w:n näyttämään muistipaikkaan
movf STATUS, W ;Siirretään STATUS-rekisterin arvo W-rekisteriin
movwf temp_s ;Tallennetaan W-rekisterin arvo temp_w:n näyttämään muistipaikkaan

```

```

movlw b'00000000' ;Tyhjennetään näyttö
movwf PORTB

```

```

incf ykkoset,1 ;Lisätään ensimmäiseen lukemaan yksi
movf ykkoset,w ;Siirretään lukema W-rekisteriin
sublw .10 ;Vähennetään kymmenestä W-rekisterin arvo
btfss STATUS,Z ;Tuliko tulokseksi nolla?
goto kesk_lop ;jos ei niin keskeytyksen loppuun
clrf ykkoset ;Jos tulos nolla niin nollataan lukema
incf kympit,1 ;Lisätään seuraavaan lukemaan yksi
movf kympit,W ;Siirretään lukema W-rekisteriin
sublw .10 ;Vähennetään kymmenestä W-rekisterin arvo
btfss STATUS,Z ;Tuliko tulokseksi nolla?
goto kesk_lop ;jos ei niin keskeytyksen loppuun
clrf kympit ;Jos tulos nolla niin nollataan lukema
incf sadat,1 ;Lisätään seuraavaan lukemaan yksi
movf sadat,W ;Siirretään lukema W-rekisteriin
sublw .10 ;Vähennetään kymmenestä W-rekisterin arvo
btfss STATUS,Z ;Tuliko tulokseksi nolla?
goto kesk_lop ;jos ei niin keskeytyksen loppuun
clrf sadat ;Jos tulos nolla niin nollataan lukema
incf tuhannet,1 ;Lisätään seuraavaan lukemaan yksi
movf tuhannet,W ;Siirretään lukema W-rekisteriin
sublw .10 ;Vähennetään kymmenestä W-rekisterin arvo
btfss STATUS,Z ;Tuliko tulokseksi nolla?
goto kesk_lop ;jos ei niin keskeytyksen loppuun
clrf tuhannet ;Jos tulos nolla niin nollataan lukema

```

```

kesk_lop

```



```

movf    temp_s, W      ;Siirretään temp_s:n osoittaman muistipaikan arvo W-rekisteriin
movwf   STATUS        ;Siirretään W-rekisterin arvo STATUS-rekisteriin
swapf   temp_w, F     ;Käännä temp_w:n osoittaman muistipaikan puolittavut
swapf   temp_w, W     ;Käännä puolittavut takaisin ja tallenna W-rekisteriin

bsf     INTCON, GIE   ;Keskeytykset päälle

retfie                      ;Palataan takaisin ohjelmaan

;Viive-aliohjelma
viive   movlw .2      ;Desimaaliluku 2 W-rekisteriin
        movwf looptemp ;W-rekisteri looptempin osoittamaan muistipaikkaan
loophyp1 movlw .80    ;Desimaaliluku 80 W-rekisteriin
        movwf looptemp2 ;W-rekisteri looptemp2:n osoittamaan muistipaikkaan
loophyp2 decfsz looptemp2, f ;Vähennetään looptemp2:sta yksi ja tarkastetaan tuliko nolla
        goto loophyp2 ;Jos ei nolla niin hyppää takaisin kohtaan loophyp2
        decfsz looptemp, f ;Jos nolla, vähennä looptempia ja tarkasta tuliko nolla
        goto loophyp1 ;Jos ei nolla, hyppää kohtaan loophyp1
        return ;Jos nolla, palaa ohjelmaan

END

```